

ESTI LAPOK.

Péntek

2.

Február 23kán 1849.

Debreczen, február 22. 1849.

Vannak emberek, kik szabadságharcunkat forradalomnak keresztelik.

Nincs igazuk.

E harc még eddig, az 1848-diki törvényekre fektetett alkotmány s a magyar nemzetiség védelemharcza az absolutismus fegyveres megtámadása ellen.

A forradalmi harc természete: egyes pártoknak fellázadása, vagy az egész nemzetnek mindig jogszerű fölkelése a fenálló uralkodásforma ellen; célja: hódítás; az az: addig nem birt jogokat, és javadalmakat nyerni.

A nemzet képviselői sem egyiket sem másikat nem mondták ki.

Hogy egyesek mit mondanak, az mit sem nyom a mérlegen. Eldöntő az, mit a nemzet, saját képviselői és kormánya által, mond.

A nemzet képviselői pedig csak ennyit s nem többet mondtak: hogy Magyarországnak fegyverrel megtámadott alkotmányát és a magyar nemzetiséget fegyverrel védik utolsó csep vérig; hogy Magyarország királyának csak azt ismerik el, ki megkoronáztatik a törvények értelmében, megesküszik az alkotmányra.

A nemzet kormánya pedig e napokban ennyit és nem többet mondott, hogy a' kormány politicája:

1. Védni a megtámadott hazát.

2. Az 1848-ki törvényeket fentartani, s azoknak tiszteletet szerezni.

Forradalom-e ez? Nem. Ez az alkotmány és nemzetiség védelemharcza fegyveres megtámadás ellen.

A nemzetnek ép ezen negativus állása vonja ki az alapot szüntegy ellenségeink, valamint túlzó honfiaink alól. Mind két fél, ugyan azon alapon akarván építeni, forradalomnak nevezi harcunkat.

Ellenségeink azért, mert ők a' nemzetet, nem mint jogvédelmezőt, hanem mint pártütőt — pedig egy nemzet soha sem lehet pártütő — szeretnék le győzni, hogy aztán, saját fogalmuk és logicájuk szerint, Magyarországgal mint fellázadott s fegyverrel meghódított provinciával bánhassanak.

A legtúlzóbbak pedig miközöttünk azért nevezik harcunkat forradalomnak, hogy — azzá tehessék.

Ők szeretnék, bár mi áron, revolutiot rögtönözni védelmi harcunkból. Némely tiszta széndékuak azért, mert ők republicanusok lévén meggyőződésből, azt hiszik, hogy ennek ideje eljött mi nálunk is; mások azért, hogy: szerepelhessenek talentum nélkül; mások, hogy hatalmat bitoraljanak; mások, hogy gazdagodjanak az állam vagyonából.

Azonban, szüntegy ellenségeink, valamint a túlzók mi közöttünk, csalódnak számításaikban.

Ellenségeink azért, mert e védelemharcz a nép harcza.

s ez tudja, mikint kell a nemzetnek védeni meg támadott jogait, alkotmányát, nemzetiségét.

Túlzó hazánkfiai közül a jobbak azért, mert az europai conjuncturák nem olyanok, hogy Magyarország most, mint republica fenállhasson; a többiek pedig azért, mert a magyar nép sokkal józanabb, ha bár a communismus mézes madzagát vonnák is át száján, mintsem bele menne a kelepczébe.

Ideje, hogy az ábrándozásnak eleje vétessék, mielőtt károssá, sőt talán veszedelmessé is válhatnék.

Ne veszekedjünk formák felett, mielőtt bírnök a lényegét.

Küzdjük erélylyel és férfias kitartással igazságos népharcunkot minden megtámadás ellen.

Legyen közöttünk egység és együttartás.

Örködjünk lelkesmeretes szigorral, hogy pártok ne keletkezzenek. Hogy ez ne történhessék, véget kell vetni minden botránynak; meg kell előzni minden ábrándozást. A.

Ne bántsátok meg a katonát!

Nem képzelünk könnyelműbb petulantitát, mintha literatus emberek a katonákat gunyolják, satyrizálják.

Ollyan emberek, kik itthon szép kényelmesen lógázzak a lábukat, ollyan emberekről, kik minden perczben életükkel fedezik a hazát, csak tisztelettel szólhatnak.

Katona becsülete nem ollyan, mint más emberé.

Rajta nemcsak a gyalázat, de a gyalázatnak még az árnyéka is meglátszik.

Katonára nézve a könnyelmű gúny is több, mint egy arczul csapás.

Kivált most, midőn azt követeljük: hogy ellenségeink tisztelettel viseltessenek fegyvereink iránt, nincs nagyobb könnyelműség, mintha épen mi magunk piszkoljuk be e fegyverek viselőit.

Nekünk hazafiúi kötelességünk, azokat, kik tán gyöngébbek a veszély előtt megállani, szóval és tettel lelkesedésre, bátorságra buzdítani, nem pedig azokat, kik a csatából tán elfutottak, gunyolni, akkor, midőn mi oda sem mentünk.

S ha volnának is a katonák közt egyeseknek gyarlóságai, azokat kötelességünk az egész testületért kimélettel érinteni, mert minden egyes katonában az egész van meggyalázva. Ha vannak a katonának hibái, azokat rója meg az, ki nála jobb katona, de ne az, kinek fegyvere nem oldalára, hanem nyelvére van kötve.

Tiszteljétek a katonát. Ki hazájáért sebet visel, annak faj, ha tollal karczolják.

A katona erénye most az egyetlen erény, melyet a nemzet jutalmazni tartozik, s egyéb jutalmat úgy sem adhat, de nagyobbát sem, mint a köztiszteletet.

Ki ezt illy időben, illy körülmények közt meg tudja sérteni, az vagy örült, vagy roszelekkü, vagy mind a kettő.

Debreczen febr. 23-án 1849.

Vannak emberek, kiknek gondolataik e rohanó időben meglassudtak.

Ezektől kerülnek aztán indítványok a ház asztalára, melyek úgy veszik ki magukat, mint nyáron a bunda.

Illyen nyári bunda a Halász Bódi-féle indítvány is, melly mögé azonban többenemű furcsa törekvés is rejtezik; az az mindenki saját nézetei szerint akarná ez indítványt kizsákmányolni.

Rendezni kell a kormányt, így szól az indítvány, az első magyar független felélős ministerium mintájára, hadd legyen annak szakasztott mása.

Mig birtuk a szép Magyarországot egészen, s Pesten uralkodtunk, megelégtettük a honvédelmi bizottmányt.

Most ez így többé nem lehet. Most már

Kell pénzügyminister, midőn senki adót nem fizet, senki sem számol, s a pénzügy merő bankógyártássá vált.

Kell igazságügyi minister — midőn senki sem perel, kinek oka is volna; a bűnöst agyonlövik a haditörvényszéken; a börtönök kiürültek.

Kell közmunka s közlekedésügyi minister — midőn a közmunkát eltöröltük, a vasutakat felbontottuk, folyóink két harmada ellenség kezében van.

Kell vallás és közoktatási minister — hogy püspököket nevezzen, kik in partibus infidelium kormányozzanak, és az universitást, ipartanodát, academiákat rendezzék.

Kell belügyminister — mert azon 8 megye rettenetes bel-dolgait nem bírja meg a kormányzó választmány.

Kell kereskedelmi minister — midőn kereskedelmi forgalmunk Debreczenből Szolnokig, Tokajig, Füredig, Váradig, Nagybányaig terjed s a vámkérdések végtelen bonyodalmakat okoznak.

Kell hadügyminister — de ez van is.

Kell külügyminister — hogy az ollmüezi udvarnál, vagyis, mert a telhatalom másutt van — Magyarország külügyi érdekeit Budán képviselje hg Windischgrätznel.

Mind ez nevetséges dolog.

És mégis ez indítvány többeknek kapós, mert vannak emberek, kik jól érzik, miszerint ha e nehéz időben nem ülhetnek a gyapjuzsákra, számukra örök időig zárva a ministeri pad.

Harcias idők töméntelen anyagi s szellemi rombolással járnak. Ne engedjük, hogy a destructio illy mértékben még a képviselő ház sanctuariumába is betolakodjék. Mert ha azon padokon, hol az első magyar ministerek székeltek, azon most ministrégre vágyó emberkéek fognának egy ideig ülni — a parlamentaris kormány lejárt maga magát hazánkban s annyi kezdeményeink sorában, csak egy abortussal több. — X.

Osztózzunk meg a teendőkön.

Olly zavarban hála istennek nem vagyunk: mintha a házunk égne, hogy kinek mi a kezébe akad, azt iparkodjék megmenteni.

Mégis azon vesszük észre magunkat: hogy minden embernek akad valami tenni valója, a mihez nem ért.

Itt egy tisztelendő férfiú lesz kormánybiztos valamelyik

tábornál, ki otthon nagy népszónok lett volna, s ugyancsak prédikálja az akasztófát.

Amott egy csapat ügyvédet és feleséges embert küldünk az ellenség elébe, míg másfelől egy pár ezer fegyvertelen honvéd pirítja fogait a napon.

A statusférfiak a hadat viselik s itt hagyják az országgyűlést, a honvédek vezérczikkeket irnak s elhagyják futni az ellenséget. A journalistica csataterveken dolgozik. A nép ellenséget kerget s ott hagyja szántatlan a földet. A szolgabírák sánczokat ásatnak, a mérnökök sebesülteket gyógyítanak, s az orvosok törvényeket szolgáltatnak.

Kinek mi hamarjában a keze ügyébe akadt.

Mint mikor egy setét szobában sokan alusznak s az ablakon bekiáltják: hogy „tűz van!“ mindenik a másik csizmáját húzza fel.

Ez esetben az ügyszeretet olly elvitázhatlan, mint az ügyetlenség.

Nem mind katona az, a ki puskával jár. Nem mind diploma az, a ki Staatslexiconot olvasta. Nem mind journalista az, a kinek toll van a füle mellett. S azért: hogy az ember valakinek kitudja szurni a szemét, még nem seborvos.

Azért tehát csak cseréljük meg dolgainkat.

A katonák viseljék a háborút s ne politizáljanak.

A statusemberek igazgassák az országot s ne járjanak a táborba.

A journalistica beszéljen akármiről, csak a háborút ne rendezze.

A nép pedig gondoskodjék róla: hogy legyen mit enni az országban.

Azért, hogy valaki rosz orator, lehet jó katona. Azért, hogy valaki roszul beszél magyarul, lehet jó hazafi, azért, hogy valaki rosz journalista, lehet igen jó ügyvéd, s azért, hogy valaki sánczot nem tud ásatni, lehet igen jó tisztviselő.

Valamint azért: ha valaki tetőtől talpig republicánus, lehet igen rosz rendőrminister.

Debreczen, febr. 22-kén 1849.

Egy történetecskét mondunk el a közönségnek, melly a millyen igaz, ép olly tanuságos.

A napokban két barátunk látogatóba ment egy városi hölgyhöz. Több vendég gyűlt össze, este is volt s a házi aszszony kávéra, theára marasztá vendégeit.

Szobáit átadta országos vendégeknek, de megnyittatá szükségből az ebédlőt, mellyet szállói is használnak.

Két barátunk az ebédlőben egy csomó Pesther Zeitung, Spiegel, Agramer s isten tudja, minő rég nem látott ismerősökre akadnak, s falták leirhatlan étvágygyal nem a thea s kávé járulékait, a jó sonkát s. a. t. hanem a lapokat, s töméntelen érdekes dolgokat tudtak nekünk azokból elbeszélni, azokon kívül, miket elfeledtek vagy nem olvashattak.

Szeretnők tudni, miért ezen dolgok a magyar közönség számára tiltott portékák?

Szeretnők tudni, hogy miután e lapok az országos rendőrség kezére kerültek, miért tartóztatja azokat le?

Szeretnők tudni, hogy ha már letartóztatja azt, miben a közönség számára nemcsak igen sok érdekes, de valóban lelkesítő is van, hogyan kerülnek ezek egy hölgy asztalára?

Szeretnők tudni, ki osztogat illy irigyletes kiváltságokat?

Az igazat megvallva, mi, kik ismerjük a személyeket, mindezt tudjuk is, meg lehet, széles jó kedvünkben, el is mondjuk egyszer olvasóinknak, most megelégljük figyelmeztetni az illetőket, vessenek véget a lelki torturának, juttassanak minél előbbet a közönség tudomására abból, mi ott fen történik, mert mi biztosan állithatjuk, hogy ellenségeink viseletének hü feltárása a legbiztosabb óvszer ellágyulás ellen.

X.

Legujabb hírek a fővárosból.

Pestről jövök. Láttam a fővárost, s lelkem sirt szemléletén. Nem az ellenség zsarnoki hatalma, melly minden szót elnyom, melly három embert nem enged együtt szólni; nem rémuralkodása, melly elfogatásokban s ítéletekben akarja lenyűgözni a szellemet, nem ez az, mi Budapest derék lakosait leveri s a kétségbe esés szélére taszítja.

Ennek oka más, mi fáj szíveimnek.

Ez az elhagyatottság, a megvetés részünkről.

Mi, midőn Budapestről kiköltöztünk, az ország szívét hagytuk el, de ott hagytuk saját szíveinket is, elhagyott kedveinknél, emlékeinknél. Oda vágyunk vissza epedve minduntalan.

Kiknek szíveit onnan nem hoztuk magunkkal, meghódította s elküldte azóta számunkra az ellenség. Budapest ma már egy szív s ez a miénk, egy lélek s ez a hazáé.

S ők, a szerencsétlenek, mitsem tudnak felőlünk. Igen, ezt komolyan, mint szemtanú állítom. S leirhatlan azon lélekesügetegség, melly hatalma alá kerített még olly egyéneket is, kiknek minden áron tudniok kell mindent, mi itt történik.

Nekünk tudnunk kell, mi ott, nekik mi itt történik apróra. Különben, ha annyit sem tudunk tenni, valóban kevés életrevalóság van mibennünk.

Fenáll egy nagy személyzetű, drágán fizetett, országos rendőrség. Ennek budgetje olly öszveg, minőt alig merünk kiirni.

Hogy van mégis, hogy sem mi Pestről biztos híreket, sem a pestiek felőlünk nemcsak mitsem tudnak, sőt a legvadabb hírek szárnyálnak a nélkül, hogy egy ember volna, ki megezőfolni tudná.

Olvastuk Pestről levelét egy hölgynek, mellyben írja, hogy egyik szeplőtlen jellemű hazánkfíat derült arczczal látá sétálni az utcán. Egy hazafiarcz utczai mosolygással a jobb remények egész kincstárát nyitja fel számukra, ennyire megy elhagyatottságuk kétségbeesése.

Sergeink fényes diadalmairól mintsem tudnak. Miből szíveink reményt borzasztó szenvedéseik közt?

Ha tudná az országos rendőrség főnöke, Madarász László, minő nem érdemlett színben áll ő e miatt a pestiek előtt, tán több figyelmet fordítana a pestiek megvigasztalására.

Két példa volt már, hogy nők megrémülve, utlevelet zaklattak, mert ittlelvő férjeiket rendőri üldözés közetkeztében veszélyben hitték általános pletykából.

S a budai tribunál rémületes birói nyugtaták meg felfogott levelekből az aggódó nőket, s kegyelemből megmondák, hogy sem Madarásznak eszébe nem jutott férjeiket bántani, sem férjeik nem aggódnak illyesmiken, sőt leveleik szerint egészen jól vannak, még jó kedvben s reményben is a' rebellisek.

Én legalább Pesten meggyőződtem, hogy ha a gyarló ember ez időben eltántorodik, jó része e bünsulynak azokra hárul, kik a gyöngéket vigasztalás nélkül engedék kétségbeesni s elbukni.

A' budai tribunál hosszú asztala fekete posztóval van behuzva. Négy szögletén négy nagy candelaber áll, közepén egy ébenfa-kereszt ezüst-megváltóval. Csak a pallos hiányzik, hogy minden jelképe együtt legyen a szenvedés, sötétség s vérbíró-ságnak.

A sok befogottak közül, kik csak némi figyelmet gerjesztenek személyök, külsejök, állásuk vagy az elfogatás körülményei által, egy sem szabadult még ki a fogságból, kivéve Szentkirályit, kit Jellachich elfogatott, de Windischgrätz kibocsátatott.

Pesten katonaság igen csekély van. E miatt eleség hűrczolással, katonajárkálással minden nap foly az ámitás a fővárosban, mint a színpadokon szokott lenni. Ellenben több épület még a pinczékben is telve ellenségünk betegeivel, kiket éjjelelként nagy titokban szállítanak be.

Y.

Charivari.

** Két század a Máriási ezredből Ollmüczben levén letartóztatva, nem rég a császár egy dictiót tartott hozzájuk magyarul, mellynek folytán megdicsérte őket, azon példás hűségért, hogy még eddig el nem szöktek.

A katonák bevoltak rá tanítva, hogy, mikor a császár elvégzi a beszédet, kiáltásák rá: hogy „éljen József császár!”

A mint ez megtörténik, hat közlegény felkiáltja harsány torokkal: „éljen Kossuth!”

Ezeket azonnal lefűlelték és kezdték tüzzel, vassal exorcisálni, azonban a jó fiúk nem vallottak ki egyebet, mint, hogy őket erre senki sem ösztönözte, hanem mivel hallották: hogy Kossuth derék magyar ember, egy úttal róla sem akartak elfeledkezni.

** Jelacsicsiádok!

Megbocsássatok, hogy a kedves bánra visszatérek, de hiszen, Charivarit nem lehet Jelacsics nélkül szerkeztetni.

A mi az olaszoknak az arlequin, a francziának a bamboche, a németnek a Hanswurst, az nekünk Jelacsics.

Humoristicája a háborúnak, neveltető intermezzo egy halálós drámában, a vicczek antichristusa, ki született, hogy ki-nevettessék az egész világ bolondságaiért.

Higyétek el, hogy megöszülnénk, ha Jelacsics nem volna, e szomorú időkben.

Tudjátok-e: hogy ez az ember, ha ismerőseinek levelet ír Horvátországba, így írja alá magát. Baron Jelacsics, Herczog von Pest!! — Hát nem kedves ember ez.

Ha az utczára kimegy, tizenkét szeressán kíséri, vörös köpönyegben, hosszú puskákkal, s gyermekek szaladnak utána.

Ő maga egy fehérarka lovon, mellyről mindenféle színű czafrangok fityegnek. A feje majd elrepül mindenfelé lógó tollaival, öltözete phantasticus, majd görög, majd római mintára de leginkább contóra készült.

Az ember azt gondolná: hogy előadást hirdet a Circusba Kunstreitercira.

Legközelebb kiugratták a Károlyi-házból, hol mindennap negyven személyre rendezett ebédet, vacsorát, orgiákat. A ko-

mörnyik végre megszólította: hogy fizesse ki a tett-költségeket, — ettől a szótól úgy megijedt, hogy még azon éjjel elszökött onnan s vissza sem ment többet; azóta a Tigrisben tartózkodik.

Boldog lesz Horvátország, ha Jallacsics lesz a királya; nem kell statusadósságokról gondoskodnia, annyit kap készen, a mennyit hegyestül völgyestül nem ér.

Ha ez ellen a hitelezők valaha csődöt fognak hirdetni, az maga nagyobb revolutió lesz, mint egy népvándorlás.

Legközelebb folyamodni fogok hozzá, hogy, ha már ő herczog fon Pest, nevezzen ki engem a miért oly rég óta dicshítem „herczog fon Debreczinnek.“

*** Mi különbség van a magyar és a német bankjegy között?

Az, hogy itt Debreczenben a' német bankót nem veszik el, a magyart pedig, kivált a mi két forinton alul van, eldugják.

Mi ösztönzi e cselekedetre Kanahán lakóit?

Van eszük. Tudják: hogy a magyar bankjegy az országé, a mit az ország a mint kiadott, oly módon részint adó útján visszavesz, részint kész pénzen bevált, a német pedig egy csapat emberé, kik harmincz millió ezüstre két száz hetven millió papirost bocsátottak ki, a mit senki országga sem fog visszaváltani, a többit a statuspapirosok fedezik.

Mik azok a statuspapirosok?

Olyan papirosok, a miket a császár egyszer másszor jurátus korában kibocsátott.

Volt-e már rá eset: hogy valaha egy császár adósleveleit beváltotta volna?

Igen is. A fekete bankókat beváltotta vörös bankókkal.

Hátha épen nem volna kedve a császárnak adósságait leróni, ki lenne azoknak kifizetője?

Igen is. Az öreg harang.

*** Beszélnek: hogy Szentkirályi Móríciz ismét szabad lábra állítottatott s azóta végképen lelépett a politicalai pályáról s jelenleg orvosnak képezi ki magát.

Az Isten háritsa el az emberiségről azon veszedelmet; hogy ő valaha praxisba vegye ezt a tudományt.

Az maga nagyobb pusztulás lenne az élő emberiségen, mint a cholera és Windischgrätz.

Jelenet egy bureauban.

Történet hely: Oroszország.

Tíz óra, az egész személyzet, szörnyű tépelődések között, talpon várja minister urat.

És a quasiminister megjelenvén, az ajtónak düleszti vállait, hogy a jelenet nagyszerűségét hivatlan vendég meg ne lepesse, s tán, hogy a dissentiensek idő előtt el ne oszolhassanak.

Mély csönd, melyet imigyen szakaszt meg a hatalmas egyéniség:

„Önök, az én válogatott teremtményeim, összehívatának általam, hogy magasságom fájdalmát meghallgassák, és a szerint viseljék magukat.

Vannak holmi hitvány ujságlapok, elég vakmerők arra vetemedni, hogy inézkedéseimben gánésoskodjanak.

Vannak vakmerő emberek, kik uton-utfélen, nyilvánosan személyemet rovogatják.

Uraim, e galád faj szem alatt legyen, hogy még piszszenni se merjenek.

Beszélnek — horrendum dictu, — macskazenéről, és a ministeri tárcza elvételéről.

Oda jutunk ma holnap, hogy az utczára sem mehetünk botránkoztatás nélkül.

És, oh fájdalom, e-körből is találkoznak emberek, kik még szitogatják a tüzet, a helyett, hogy minden áron oltani sietnének. —

Szünet lön! mire az egész hivatalos egyesület mellére nyomott kézzel vallja, hogy ők az említett bünről tiszták, söt minister urért mindenre készek.

Csak egy pár mephistói kép nevet a markába.

„Tehát — folytatta ő magossága — én hálát követelek önöktől; vannak soraikban népszónokok, s a tollnak hatalmas forgatói, használják mellettem tehetségeiket.

Önök hivatalos állásuknál fogva kötelesek fűlelni mindennütt, elnyomni minden ártalmas törekvést csirájában, és nekem biztosítani a hatalmat, hogy annak árnyékában önök élvezetes napokat tölthessenek.

Minden buzgó hivatalnok, jól felfogott kötelessége teljesítéseért, naponként hat pengő forinttal díjaztatik.

Azon helyeken czirkáljanak önök leginkább, hol a veszedelmes értelmiség összegyűl. Hallgatódzzanak, lopják el szivök szándékát, csempészszerk el titkos gondolataikat, miről én értesítendő leszek napoként, pontosan. A többi az én gondom.

Ennyi, mit önökkel tudatni jónak véltem: és hogy e jelenet örökké titok maradjon a' világ előtt.

„Esküszünk!“ hangzék, és minden ismét csöndes lön, mintha mi sem történt volna.

A függöny legördült: de a fölrott munka már javában foly s nem csupán a szinfalak mögött. V.

Legujabb. Seregeink előcsapatai már Kecskemét körül tanyáznak, honnét az ellenség nyakra före kitisztult. Másfelől Dembinszki már Gyöngyösre nyomult.

Megjelennek az **Esti lapok** vasárnapot kivéve minden nap este. Előfizethetni a szerkesztőség kiadó hivatalában (Egyháztér a hatvanutczai szöglet háza első emelet) és Csáthy Lajos könyvkereskedésében.

Előfizetési ár 4 hónapra a félév végéig	{	postán 5 for. — kr.
	{	helyben 4 „ — „
„ 1 hónapra	{	postán 1 „ 20 „
	{	helyben 1 „ — „

Egyes szám ára 3 pengő kr.

Felelős szerkesztő s kiadó Jókai Mór. — Nyomatik Debreczen város könyvnyomdájában.